

'Het komt van onderaf'

Op 20 maart jl. is Map Heijenga overleden. Zij was jarenlang het boegbeeld van de Oudheidkundige Vereniging Flehite en Museum Flehite. Later vertelde zij ons vaak over haar persoonlijke ervaringen, maar daarvan stond nog niets op papier. Nog net op tijd konden we daar wat aan doen. In dit artikel staat de OVF centraal, een volgende keer het museum.

door **GERARD RAVEN** en **PIEK THEISENS**

Toen Map in 1954 in Amersfoort kwam wonen, was ze onder de indruk van de architectuur van de stad. Maar de Amersfoorters vond ze wat stug... tot 1959: 'Ik ontdekte dat zij buitengewoon goed feest konden vieren tijdens 700 jaar stadsrechten. En dat de Vereniging een grote rol gespeeld had bij de voorbereiding van dit onvergetelijke feest. Daarom besloot ik in de nazomer om lid te worden.'

ZELF OPGRAVEN

Map werd geboren in Alkmaar op 25 juni 1922. Zij groeide op in deze historische stad, in de zestiende eeuw belegerd door de Spaanse troepen. Haar grootvader bracht haar de liefde bij voor geschiedenis, kunst en antiek. Zo zocht ze al van jongs af aan naar scherven in molshopen en langs de slootkanten. Deze belangstelling voor archeologie bleef: via de radio hoorde zij van het bestaan van de Archeologische Werkgemeenschap Nederland (toen nog AWWN) en zij meldde zich direct aan als lid. In Amersfoort werd Map voorzitter van de archeologische werkgroep van de OVF, toen deze in 1963 werd opgericht door W.J. de Boone. Hij was lid van het hoofdbestuur van de

Foto links: Map bij de opgraving aan de Kamp, 1965. Het is zes uur en zal acht uur worden.

Foto rechts: Map bij de opgraving Langestraat 81, 1966.

(Foto's: *Archief Eemland*)

AWN en secretaris/conservator van Flehite. Daarnaast begon hij de AWN-afdeling Vallei en Eemland, die veel met de Flehitegroep samenwerkte. Ook daarin was Map actief: 'We ontvingen direct veel steun van de ambtenaren van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, vooral van Anton Bruyn. We organiseerden een aantal schervenavonden om bodemvondsten uit de

stad te kunnen determineren.' In 1964 werd Map als eerste vrouw correspondent voor de ROB. Zo kon ze assisteren bij veldonderzoek in de provincie Utrecht, omdat de nieuwe Monumentenwet vroeg om bescherming van belangrijke archeologische vindplaatsen.

BRUISEND BESTUURLID

In hetzelfde jaar trad Map aan als bestuurslid van de OVF. Zij kreeg vervolgens de taak om 'de archeologische collectie te inventariseren, te beschrijven en een plan te ontwerpen om te komen tot een moderne presentatie van deze collectie'. De archeologische werkgroep werd nu voor het eerst betrokken bij een opgraving, namelijk van de funderingen van de Kamperbuitenpoort. Deze waren bovengekomen bij graafwerkzaamheden voor de aanleg van een verkeersplein aan het einde van de

Kamp. De funderingen werden blootgelegd, 'maar van een deskundige opmeting kwam niet veel terecht; de archeologische werkgroep beschikte niet over het benodigde materiaal en er kon alleen gewerkt worden als het personeel van het aannemersbedrijf naar huis was'. Het verslag van de opgraving werd enthousiast ontvangen door de leden van de Vereniging. Maar het werk voor vereniging en museum werden Map teveel. In 1972 stopte zij met de archeologische werkgroep; deze is later opgegaan in de AWN-afdeling. Ze bleef echter lid van de Monumentencommissie van Flehite, later ook als waarnemend voorzitter.

Ook trok Map veel belangstellenden met lezingen en excursies naar tentoonstellingen, opgravingen en restauraties in binnen- en buitenland. Zij verzorgde deze eerst voor leden van de archeologische werkgroep, later voor alle Flehiteleden. 'De eerste die ik mij herinner ging naar Aken, naar de tentoonstelling over Karel de Grote. Ik moest er met twee volgeladen bussen naartoe. Het was een groot succes.'

BESTUURSCRISIS

Intussen waren de verhoudingen in het OVF-bestuur verstoord. In 1965 had De Boone een ernstig verkeersongeluk gehad. De functie van conservator werd tijdelijk overgenomen door het net aangestelde bestuurslid pater Van den Bosch, geschiedenisleraar aan het Constantijn College. Hij klaagde echter over alles en iedereen. Van Map 'eiste [hij] dat ik mijn contacten met de ambtenaren van de ROB zou beëindigen en uitsluitend met hem zou samenwerken'. De net aangestelde voorzitter van Flehite, J.C. Strieder, steunde de pater 'altijd in zijn on gepaste optreden', zo ook bij 'deze onmogelijke eis'. Door de conflicten in het bestuur schreef de pater geregeld een brief, 'waarin hij aankondigde ontslag te nemen als conservator. Tijdens de eerstvolgende vergadering deel-

Foto boven: AWN-bijeenkomst in het museum, 1967.

Foto rechts: Archeologisch depot in de kelder van Breestraat 82.

(Foto's: Th. Hendriksen/Museum Flehite).

BRONNEN

■ Vraaggesprek

16 november 2009

■ Aanvullende memoires

26 januari 2010

■ Burchard Elias,

Flehite 1878-2003.

Geschiedenis van een

vereniging en een

museum (Amersfoort

2005)

Gerard Raven is

conservator van

Museum Flehite,

Piek Theisens is

assistent collectie.

de Strieder ons steeds verheugd mede dat de pater zijn aanvraag had ingetrokken.'

Zo duurden de strubbelingen voort tot 1969, toen het 'niet langer verantwoord [was] om aan het beleid van Strieder en pater Van den Bosch mee te werken'. Map en enkele andere bestuursleden traden af. De ROB-ers Brongers, Bruyn en Halbertsma richtten een actiecomité van Flehiteleden op, waaraan ook Map haar steun verleende. Doel was het aanstellen van een nieuw bestuur en van een beroepsconservator. Uiteindelijk leidde dit tot 'een

tumultueuze ledenvergadering', die tot diep in de nacht duurde. Het bestuur werd naar huis gestuurd en vervangen door een bestuur samengesteld door het comité.

NIEUW ELAN

Hoewel Map dat eigenlijk niet wilde weten, was zij degene die de nieuwe voorzitter wist te vinden. Dat was oud-burgemeester Buining van Leusden. Ze waarschuwde hem wel dat hij zich in een wespennest zou steken. Maar daar schrok hij niet voor terug. 'We hadden nu de beste voorzitter die we ons wensen konden,' herinnerde zij zich. Ruzies en gezeur kwamen sindsdien niet meer voor. Map heeft altijd prettig met Buining samengewerkt. Hij had echter een zware taak op zich genomen: het vertrouwen van de overheid was geschonden en Flehite moest weer vanaf de basis worden opgebouwd. Buining bleek hiervoor echter de juiste persoon te zijn: 'Zijn naam stond hoog aangeschreven en samen met de andere bestuursleden pakte hij de problemen aan.'

Maps werk richtte zich nu meer op het museum, maar zij bleef sterk betrokken bij de OVF. Ze bezocht tot op het laatst trouw de bijeenkomsten. Ze was vooral blij met de Monumentencommissie, de *Kroniek* en het jaarboek. Wel vond zij dat de leden te weinig worden gestimuleerd om meer zelf te doen. Dat was immers haar eigen ervaring: 'Het komt van onderaf!'